

**Oświadczenie złożone
przez senatora Macieja Grubskiego
na 22. posiedzeniu Senatu
w dniu 20 listopada 2008 r.**

Oświadczenie skierowane do ministra kultury i dziedzictwa narodowego Bogdana Zdrojewskiego

Od kilku lat trwają prace konserwatorskie i porządkowe na cmentarzu żydowskim przy ul. Brackiej 40 w Łodzi, realizowane przez Fundację Monumentum Iudaicum Lodzense przy wsparciu miejskiego konserwatora zabytków w Łodzi. Cmentarz jest obiektem zabytkowym. Został wpisany do rejestru zabytków pod nr 276 decyzją wojewódzkiego konserwatora zabytków z dnia 17 września 1980 r. Pierwsze pochówki na cmentarzu odbyły się na początku lat dziewięćdziesiątych XIX wieku. Najstarsza zachowana macewa pochodzi z 1892 r. Pochowani tu zostali między innymi rodzice Juliana Tuwima i Artura Rubinsteina, a także Maurycy Trębacz, Seweryn Sterling oraz wielu innych wybitnych przedstawicieli sztuki, kultury, nauki, medycyny i polityki. Spoczywają tu również prochy fabrykantów oraz działaczy społecznych. Na części cmentarza zwanej polem gettowym pochowano ponad 43 tysiące ofiar getta łódzkiego.

Cmentarz przy ul. Brackiej jest największym czynnym cmentarzem żydowskim w Europie i zajmuje obszar 39,6 ha. Znajdują się tutaj liczne zabytki, począwszy od macew z XIX wieku po grobowce rodzin Poznańskich i Silbersteinów. Dzięki działaniom fundacji na terenie cmentarza zostało przeprowadzonych wiele prac porządkowych i konserwatorskich. Całkowicie uporządkowano pole gettowe, zajmujące blisko 1/4 powierzchni terenu, wykonano renowację mauzoleum rodziny Poznańskich oraz wielu mniejszych nagrobków, rozpoczęto także prace przy konserwacji grobowca rodziny Silbersteinów. Niestety, fundacja nie jest w stanie sama uratować cmentarza przed zniszczeniem, zaś środki przekazane przez miejskiego konserwatora zabytków w Łodzi wystarczą w tym roku jedynie na wykonanie prac zabezpieczających mauzoleum Silbersteinów przed dalszym rozpadem.

Koszty wykonania prac konserwatorskich przy grobowcu Silbersteinów oszacowano na kwotę 380 tysięcy PLN. Koszt przygotowania dokumentacji, na mocy której fundacja otrzyma decyzję - pozwolenia na budowę, kosztorysu oraz programu konserwatorskiego - szacuje się na około 12 tysięcy PLN. Brak pieniędzy na wykonanie tej dokumentacji uniemożliwia staranie się fundacji o dofinansowanie z Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Szanowny Panie Ministrze, cmentarz żydowski przy ul. Brackiej 40 w Łodzi to miejsce wyjątkowe pod względem historycznym, kulturowym i religijnym, które ze względu na swój unikatowy charakter zasługuje na to, by przetrwać przez następne stulecia. Nieliczna obecnie społeczność żydowska nie jest w stanie sfinansować prac renowacyjnych na terenie całego cmentarza. Kosztów remontów nie jest w stanie pokryć Urząd Miasta Łodzi, który corocznie poprzez miejskiego konserwatora zabytków przekazuje na ten cel środki finansowe.

W związku z tym zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o przyznanie Fundacji Monumentum Iudaicum Lodzense dofinansowania w kwocie 12 tysięcy zł w celu wykonania dokumentacji, która umożliwi staranie się o dotację z budżetu państwa. Jednocześnie uprzejmie proszę Pana Ministra o zabezpieczenie w budżecie na 2009 r. środków finansowych, które umożliwią wykonanie renowacji najcenniejszych grobowców znajdujących się na terenie cmentarza.

*Z poważaniem
Maciej Grubski*